

Geert Lovink

Sluta söka, börja tänka

Google har blivit vårt orakel. Att söka är nu ett sätt at leva. Men den digitala kulturen måste få högre status och mer tyngd, skriver Geert Lovink, en av Europas främsta internetkritiker.

Ett spöke hemsöker världens intellektuella eliter: informationsöverbelastning. Vanliga människor har kapat strategiska resurser och tidigare noga bevakade mediekkanaler täpps igen.

Distinktionen mellan högt och lågt tillhör en förgången tid och borde inte längre angå oss. Nuförtiden är det ett helt nytt fenomen som skapar oro: att sökmotorer rangordnar efter popularitet, inte sanning. Att söka har nu blivit vårt sätt att leva. Vi söker efter telefonnummer, adresser, öppettider, en persons namn, flight-uppgifter, bästa köpet. Snart kommer vi att söka och enbart komma vilse.

Det finns ett växande missnöje med Google och med organiseringen av informationsutvinning på internet. Hur kommer det sig att så många har blivit så beroende av en enda sökmotor? Varför upprepar vi ännu en gång Microsoftsagan? Det förefaller trist att klaga på tillverkningsmonopol när den genomsnittlige Internetanvändaren har att välja på en mångfald av verktyg för att fördela makten.

World Wide Web, som borde ha förverkligat det oändliga bibliotek som Borges beskrev i sin novell "Biblioteket i Babel" (1941), är för många av dess kritiker inget annat än en variation av Orwells "Big Brother" (1949). I det här fallet har härskaren förvandlats från ett elakt monster till en samling coola ungdomar vars slogan för företagsansvar lyder: "Var inte ond."

Google har vuxit så snabbt, och på så många områden, att det praktiskt taget inte finns någon kritiker, akademiker eller affärsjournalist som har klarat att hänga med.

Nya program och tjänster travar sig likt oönskade julklappar. Ta bara Googles gratis eposttjänst Gmail, videoplattformen YouTube, den sociala nätverkssajten Orkut, GoogleMaps och GoogleEarth, dess huvudsakliga inkomsttjänst AdWords med Pay-Per-Click-annonser, kontorsprogram som Calendar, Talks och Docs.

Google konkurrerar inte bara med Microsoft och Yahoo, utan också med underhållningsbolag, offentliga bibliotek (genom dess massiva satsning på att scanna böcker) och även telekombolag. Tro det eller ej, snart kommer Google

Phone.

Jag hörde nyligen en mindre nördig familjemedlem säga att hon hade hört att Google var mycket bättre och lättare att använda än Internet. Det lät gulligt, men hon hade rätt. Google har inte bara blivit ett bättre Internet, utan tar över din dators mjukvaruuppgifter [software tasks] så att du får tillgång till dem från andra terminaler och handdatorer. Informationssäkerhet och integritet är snabbt på väg att bilda en ny kontrollens ekonomi och teknologi. Och majoriteten användare, inklusive företag, ger gladeligen upp makten att själv styra över sina informationsresurser.

Mitt intresse för koncepten bakom sökmotorer väcktes på nytt när jag läste Gunna Wendts intervjuer med MIT-professorn och datorkritikern Joseph Weizenbaum (1923–2008). Bokens titel och undertitel är tankeväckande: "Where are they, the islands of reason in the cyber sea? Ways out of the programmed society". (Var finns de, förnuftets öar i cyberhavet? Vägar ut ur det programmerade samhället.)

Det som gör intervjun så intressant är hur den trycker på vikten av att ställa den rätta frågan. Weizenbaum varnar för ett okritiskt användande av ordet "information". "Signalerna inne i datorn är inte information. De är inte mer än signaler. Det finns bara ett sätt att förvandla signaler till information, genom tolkning." För att göra detta är vi beroende av den mänskliga hjärnans arbete.

Internets problem, enligt Weizenbaum, är att det frestar oss att betrakta det som oraklet i Delfi. Internet kommer att ge dig svaret på alla dina frågor och problem. Men internet är ingen säljautomat där man stoppar i ett mynt och sedan får vad man vill ha. Nyckeln är i stället att skaffa sig en god utbildning för att kunna formulera den rätta frågan.

År 2005 publicerade chefen för det franska nationalbiblioteket, Jean-Noël Jeanneney, en liten bok där han varnade för Googles anspråk på att "organisera världens information" — "Google and the Myth of Universal Knowledge". Jeanneney angriper endast ett specifikt projekt, Book Search, i vilket miljontals böcker i amerikanska universitetsbibliotek scannas. Hans argument är mycket franskt-europeiskt: På grund av Googles osystematiska och oredigerade val av böcker kommer arkivet inte att ordentligt representera stor nationell litteratur, som Hugo, Cervantes och Goethe.

Även om argumentet är legitimt i sig, är problemet att Google inte ens har intresse av att skapa och administrera ett online-arkiv. Det huvudsakliga målet för detta cyniska företag är att övervaka användarbeteende för att kunna sälja trafikdata och profiler till en tredje part. Google är inte ute efter rättigheterna till Emile Zola: dess syfte är att lura Proust-älskaren bort från arkivet.

Det förblir en öppen fråga huruvida det föreslagna europeiska svaret till Google — multimedia-sökmotorn Quaero — någonsin kommer att bli funktionsduglig, eller förkroppsliga Jeanneney's värderingar. Vid tiden för lanseringen kommer marknaden för sökmotorer att vara en generation före Quaero.

Hittills har Europa satsat förvånansvärt lite på begreppsmässig förståelse och kartläggning av ny mediekultur. I bästa fall är EU först med att tillämpa tekniska standarder och produkter som kommer någon annanstans ifrån. Men teknologisk forskning räcker inte, oavsett hur mycket pengar EU investerar i framtida internetforskning. En blomstrande teknologisk kultur kommer inte att

etableras så länge som klyftan består mellan ny mediekultur och dominerande offentliga, privata och kulturella institutioner.

Kort sagt borde vi sluta betrakta opera och andra "sköna konster" som en kompensation för cyberrymdens olidliga lätthet. Förutom fantasi, kollektiv vilja och en rejäl dos kreativitet, borde européerna mobilisera sin unika fallenhet att klaga — det kunde bli en produktiv form av negativitet. Den kollektiva passionen för reflektion och kritik kunde användas för att övervinna det outsider-syndrom som många känner i rollen som endast användare och konsument.

Vi måste fråga oss själva: varför finns de bästa och mest radikala internetkritikerna i USA? Vi kan inte längre använda argumentet att de är mer välinformerade. Mina två exempel, som arbetar i Weizenbaums anda, är Nicolas Carr och Siva Vaidhyanathan. Carr kommer från näringslivet (Harvard Business Review) och är den perfekta insiderkritikern. Hans senaste bok, "The Big Switch", beskriver Googles strategi att centralisera, och därmed kontrollera, internets infrastruktur genom sitt datacenter. Siva Vaidhyanathans projekt, "The Googlization of Everything", syftar till att sammanställa kritisk Googleforskning i en bok som ska ges ut nästa år. Under tiden samlar han råmaterial på sin blogg www.googlizationofeverything.com.

För stunden kommer vi fortsätta att bekymra oss för de allt sämre svaren på våra sökningar — snarare än för det underliggande problemet, nämligen vår bristande utbildning och vår allt sämre förmåga att tänka kritiskt.

Det är nödvändigt att återta makten över tiden. Vårt tekniskt-kulturella grundläge är tidsmässig intolerans.

Användareexperter mäter hur vi bestämmer om informationen på skärmen är vad vi letar efter inom bråkdelen av en sekund. Om vi är otillfredsställda klickar vi vidare.

Sluta söka. Börja ställa frågor. Snarare än att försöka värja oss mot "informationsöverflödet" kan vi närma oss situationen kreativt, som ett tillfälle att uppfinna nya former av kritiskt tänkande för vår informationstäta värld.

Detta är en kortad version. Eurozine har publicerat det engelska originalet i sin helhet.

Published 2008-10-29

Original in English

Translation by Lisa Irenius

First published in *Dagens Nyheter* 9 October 2008 (Swedish version); *Lettre International* 81 (2008) (German version)

© Geert Lovink

© Eurozine